

OWCZARNIA (167) sb f

o jasne; -ar- (117), -år- (40); -ar- *BierEz, Murm, KromRozm III* (4), *KrowObr, Leop* (3), *OrzList* (3), *BibRadz* (5), *OrzRozm, BielKron, Mącz* (5), *OrzQuin* (8), *RejZwierc* (2), *WujJud* (7), *WujJudConf* (2), *StryjWjaz, KarnNap, Calag, SkarŻyw* (2), *CzechEp, ReszPrz* (4), *ReszHoz, ReszList* (4), *PudłFr, GrabowSet* (3), *OrzJan, WujNT* (10), *SarnStat, SkarKaz* (2), *CzahTr, SkarKazSej*; -år- *RejZwierc* (2), *RejAp* (2), *RejPosWstaw, ModrzBaz*; -ar- : -år- *LubPs* (1:1), *RejWiz* (1:1), *RejPos* (12:30), *CzechRozm* (4:1), *SkarJedn* (20:1); w końcowym a wahania.

sg N owczarnią (38); -å (28), -a (7), -(a) (3); -å *Murm, KromRozm III* (2), *LubPs, RejWiz, Leop, BibRadz* (3), *Mącz* (5), *RejPos* (6), *WujJud, CzechRozm, Calag, WujNT* (2), *SkarKaz*; -å : -a *SkarJedn* (1:6), *ReszList* (1:1). ◇ G owczarni(e)j (54), owczarnie (22), owczarni (2); -(e)j *RejPs* (4), *LubPs, KrowObr, OrzList, RejPos* (23), *RejZwierc, WujJud* (3), *WujJudConf, RejPosWstaw, CzechRozm* (2), *SkarŻyw* (2), *CzechEp, ReszList, SkarKaz*; -e *RejWiz, RejZwierc, OrzQuin* (3), *RejAp, ReszHoz, GrabowSet* (2), *SarnStat, CzahTr*; -i *KarnNap ktv*; -(e)j : -e : -i *SharJedn* (8:5:-), *ReszPrz* (2:1:-), *WujNT* (1:5:1; 349); ~ -e (4), -(e) (18). ◇ D owczarni (1). ◇ A owczarnią (15). ◇ I owczarnią (10). ◇ L owczarni (14), owczarniej (4); -i *BierEz, TarDuch, FalZioł, KromRozm III, OrzList* (2), *RejZwierc, BielKron, RejAp, WujJud, CzechRozm, PudłFr, SkarKazSej*; -ej *OrzQuin*; -i : -(e)j *RejPos* (1:3); ~ -ej (1), -(e)j (3). ◇ pl N owczarni(e) (1). ◇ G owczarni (1) *BibRadz*, owczarni (1) *CzechRozm*. ◇ A owczarni(e) (3). ◇ L owczarniach (1).

Sł stp: owczarnia, owczarznia, Cn notuje, *Linde XVI(XVIII) i XVIII w.*

1. Pomieszczenie dla owiec; *ovile Murm, Mymer*¹, *Mącz, Calag, Calep, Vulg, Cn*; *caula Murm, Mącz, Calep, Cn*; *hara ovium, mandra, pecuaria, receptaculum ovium Mącz*; *caula a. ovile ovium Vulg*; *hoedile Calag*; *stabulum ovium Calep* (64) : *Murm* 133; *Mymer*¹ 30v; *TarDuch* B5v; *Thamże ie [jagnięta] więcz z Macierzą zawrzeć w owczarni ciemnej á ciepłej przez dwa dni FalZioł IV 1d*; *Burząc też y owczárnie [obory owiec WujBib] nábráli bydlá mnołtwo beż [!] liczby/ y Wielbładow Leop 2.Par 14/15, Num 32/16; Mącz 13d, 42b, 207a, 271c, 286a; Calag 405a; WIná niémálfz w piwnicy/ żwierzyny w Spizárni: Ale iágnię naydziemy wnet przedsię w owczárni. PudłFr 4; Ovile. Locus in quo oves morari solent, sive in quem oves sese recipiunt – Owczarnia. Calep [743]a, 174b; Kto nie wchodźi drzwiami do owczárnie/ ále wchodźi inędy/ ten ielt złodźiey y zboycá. WujNT Ioann 10/1.*

owczarnia czyja (2): *ábowiem káżdá ofiárá godna przed oblicznoćią moią [Boga] ielt/ á niemnimay bych potrzebował/ od ciebie báráná álbo kozlá zowczarniey twoiey. RejPs 74v; BibRadz Iudith 3/4.*

W połączeniach szeregowych (2): *Oto mieszkánia náłze y włytyki polá náłze/ y pole z zbożmi/ tákże Itádá y trzody/ Itáynie y owczárnie náłze [mandrae tabernaculorum nostrorum] Iá w mocy twey BibRadz Iudith 3/4; áby was y máiętności wálze błogofłáwił [...] w domách y ná roli/ w ogrodách y w piwnicách/ w gumnách y dobytkách/ w Itádách y w owczárniách/ w dzień roboty/ y w dzień odpoczniénia. ReszPrz 113.*

Przysłowie: *boć tho ná bełtye zależy á nie ná ludzi zówierác fie przed wilkiem w owczárni BielKron 249v.*

Przen: *Kościół chrześcijański jako instytucja skupiająca pod swoją władzą i opieką wyznawców Chrystusa* (44) : *RejPs 141 v; A kędyż ci w tę Owczárnią wełzli/ przez dźwiérzéli/ czyli inędy kędy?*

[...] (-) Tedy im Piotr kluczem drzwi Owczárnie téy otworzył? *OrzQuin* Xv, X [2 r.], Xv [2 r.]; Miniŧtrowie nie są páłterze porządnie powołáni, bo im PIOTr nieotworzył do Owczárniey. *WujJud* 30 marg [*idem*] Mm6v; *CzechRozm* 95v; *GrabowSet* Iv; Y drugie owce mam/ ktore nie są z tey owczárniey *WujNT Ioann* 10/16, *Ioann* 10 arg [2 r.], s. 349 [2 r.].

owczarnia czyja [w tym: *pron poss* (6), *ai poss* (6), *G sb i pron* (5)] (17): *RejWiz* 71v; *RejAp* 160v; Azalż go [*fałecznego pasterza*] on nie zowie łotrem/ á złodzyeiem/ á naiemnikiem/ ktory dzyurą á thylem á łotrowłkie wkrada się do owczárniey iego. *RejPos* 346, 124v, 125, 346v, 347v; Nie zawieray przede mną drzwi swoiey owczárnie/ Bo Szátáńłka łzczeká tuż/ nie day ginąc márníe. *GrabowSet* Q4, N. Cf »owczarnia boża. Pana, Chrystusowa, Syna Człowieczego«, »owczarnia Piotrowa«.

W przeciwstawieniu: »owczarnia ... jaskinia« (1): Iedná tylo iełt owiec Chryłtułowych owczárniá: á inne włytki iáłkinie są łoterłkie. *SkarJedn* 38.

Wyrażenia: »owczarnia boża. Pana, Chrystusowa, Syna Człowieczego« [*szyk* 7:1] (5:1:1:1): *BierEz* R4; Wowczárni też Syná człowyeczego nye tylko owce są/ ále y kożyłkowye. *KromRozm III* C8v; Strzelżze się moy miły Krześciáńłki brácie tákiego páłterzá dzyurą łáżącego do tey owczárniey Pána łwego *RejPos* 346v, 346v; Y byłoby to łczere á práwie ołtátne głupłtwo/ tákiemu połłowi mieyłce y wiárę dáć/ ktory [...] nie drzwiami idzie/ ále się zdrádlíwie do owczárniey Chryłtułowey podkopywa. *SkarJedn* 49; nie mogli się [*Grełowie*] dłuęo pohamowác/ áby [...] iedność kołcielną y połłufzeńłtwo nawyłżłego Páłterzá trzymáli/ wyłamywác się z owczárniey Bożey znowu poczęłi *SkarJedn* 228, 122; á przedłię y owczárniá Boża łtoi/ y łtác bęđzie ná wieki. *ReszList* 183.

»owczarnia domu bożego« (1): Sáma tá iełt owczárniá domu Bożego zamczyłta máiąca dzwíerze y wrotnego *SkarJedn* 2.

»niebieska owczarnia« (1): bęđzye raczył oddzielić Kozły od Owieczek łwoich/ s kthoremi iuż wiecznie chce rołkolfzowác łobie w oney niebieskiey owczárni łwoiey. *RejAp* 160v.

»owczarnia owiec« [*szyk* 1:1] (2): *SkarJedn* 38; A ták to złodźiey iełt/ ktory nie przez piłmá wchodzi do owczárniey owiec *CzechEp* 135.

»owczarnia Piotrowa« (1): Tedy nie wchodzi nikt w tę Owczárniá Piotrowę wrzędnie/ iedno ten/ któremu [...] ten otwiára Klucznik? *OrzQuin* X.

»łwięta owczarnia« [*szyk* 4:1] (5): Acżkolwiek on [*Bóg*] tę łwięta owczárniá łwoię záłóżyć wnet raczył po łtworzeniu łwiátá *RejPos* 124v, 346v [2 r.], 347v; *RejZwierc* 40v.

»wieczna owczarnia« (3): ktorzy [...] opułzczáią [...] zwierzene łobie kołcioły á owieczki Pána Kryłtułowe/ nie thego przyłtrzegáiąc áby ich tym więcey pozyłkác mogli do oney wieczney owczárniey Pánu łwoiemu *RejPosWstaw* 42. Cf »wieczna owczarnia a wieczne krolełtwo«.

Szereęi: »dom i owczarnia« (1): W iednym domu włytkim się/ y w iedney owczárni/ y pod iednym páłterzem włytkim zámykác [...] [*Chrystus*] rołkazał. *SkarKazSej* 684a.

»Kołciół Boży, (abo) owczarnia« (2): do Kołciółá Boże^o ábo owczárniey drzwiami iełt Chryłtus *SkarKaz* Oooov, Oooov.

»wieczna owczarnia a wieczne krolełtwo« (2): á ten [*pasterz*] was dowiedzye do wieczney owczárniey á do wiecznego krolełtwá łwego. *RejPos* 27v, 125.

2. *Stado owiec; ovile PolAnt, Modrz, Vulg; pecus PolAnt, Vulg; cohors ovium Cn (103) : KromRozm III C7v; iáko teź y Pálterz nieiełt godzien tego przezwiłká/ gdy owce rozgania/ z nalepízey pałze zgania/ á owczárnie nędznemi łzkodámi ábo vpádkámi napełnia. ModrzBaz 21v.*

owczarnia czyja (1): Tákze y Abel łprawował ofiáry z pierwородnych owczárń fwoich BibRadz Gen 4/4.

W porównaniu (1): DRVGA POWINNOŚĆ KROLEWSKA: Poddánych łwych do iedności zgániáć, iáko do iednéy owczárnie páłterz SarnStat 109.

Przen: Społeczność ludzka (99) :

a) Społeczność ludzka poddana czyjejs władzy (2) : Bo wieręc on [*mający władzę*] bárzo dba gdyby wełná byłá/ Chociaýby łie owczárnia wiecznie obáliłá. *RejWiz 106v; CzahTr F2.*

b) Zgromadzenie wiernych należących do Kościoła chrześcijań; wyznawcy Chrystusa (96) : To yełt oná yedná owczárnya przez páná Kryłtułá z żydow y z pogánow zebrána *KromRozm III E6, M8v; OrzList f2 [3 r.]; RejZwierz 109; OrzRozm 14; A ty zowie iedną owczárnią/ kthorzy łá w wiernym połłuzeniłtwie iego/ á łłucháią głófu iego/ á on iedynym páłterzem á głową iey/ á opiekunem iey. RejPos 124v, 84v, 122, 346; WujJud 30v; CzechRozm 78; SkarJedn A4v, 56, 301; SkarŻyw 235; ReszPrz 94; ReszHoz 136; ReszList 182.*

owczarnia czyja [w tym: pron poss (21), ai poss (20), G sb i pron (13)] (54): a nieday możnołci niewiernemu twemu zadney aby miał moc złamac a rołprołłyc zebraną owczárnią twoię *RejPs 119v, 109v, 143v; RejZwierz 108; Iákoź tu y łam o drugich powiedáć raczy/ iż ielcže niektore nie łá z owczárniey iego. RejPos 122v, 26v, 61v, 106v, 122v, 123 (21); głowę wydomą owczárnie twoiey/ [...] ráćz podnieść á wyłoce włáwić. SkarJedn 151, 251, 301, 330; SkarŻyw 25; ReszPrz 94. Cf »owczarnia boża, (Pana) Chrystusowa (a. Krystusowa), pańska (a. Pana)«, »owczarnia papieska«.*

W połączeniach szeregowych (2): Gdyź nie ielth iedno ieden Bog/ tedyć teź nie ielth iedno iedná wiárá/ ieden zakon/ ieden páłterz/ y owczárnia iedná. *BibRadz I 86b marg; SkarJedn 332.*

W charakterystycznych połączeniach: owczarnia nędzna, niewinna (2), prawdziwa, uboga, wierna (2), wdzięczna (4), zebrana (2); głowa owczarnie; do owczarniej doprowadzić, (na)wrocic się (2), przygarnąć (2), przyłaczyć (2), przywieść (3), przywrocic (2), zgromadzić; od owczarniej odrywać; z owczarniej odłaczyć; owczárnią pustoszyć, sprawować.

Wyrażenia: »owczarnia boża, (Pana) Chrystusowa (a. Krystusowa), pańska (a. Pana)« [szyk 19:3] (2:4:16): Druga pocyechá iż ácz w máłym łtadku/ tedy ielth wierna owczárnia páńłka. *LubPs S2 marg; KrowObr 4; RejAp 149; A ták ktorym ielth zwierzóná tá niewinna owczárnia Páńłka/ mogliý łie ná to dobrze rozmyłłic [...] / co to ielth onę owczárnią poruczoną łobie vczyńic tymi łynacźki Bożymi RejPos 84v, 23v, 26v marg, 122v, 123v, 169; RejZwierz 120; Ktorem práwem Rzymłki Biłkup á potym inłzy Biłku(p) zwierzchność nád owczárnią Páńłką máią. WujJud 6 marg, 30v, 181, Nnv; WujJudConf 5v, 157; By [król] błędnych drogi vczył/ vpáđłych rátował/ Iák práwy páłterz/ Bożą owczárnią łprawował. StryjWjaz C3; iż wiele ludzi rozmaitych Stanow/ iuź z Páná Chriłtułowey Owczárni wyłšlo y náuki zdrowey niecierpi KarnNap ktv; SkarJedn A6; ReszPrz 13; OrzJan 27; WujNT 435.*

»owczarnia Kościoła« (1): ktoremu [*Piotrowi Pan*] poruczył włzytkie owce/ y tę owczárnią kościołá łwoiego. *WujNT 349.*

»owce owczarnie(j), owieczka z owczarniej; owczarnia owiec« [szyk 5:1] (4:1;1): *RejPos* 106v; *CzechRozm* 114; IEdná ieft wedle piłmá oblubieńcá Chryřtuřowá: Iedná Hieruzálem mátká řynow iego: iedná owczárniá owiec iego *SkarJedn* 37, 330, 332, 366.

»owczarnia papieska« (1): Ítárgni z Korony Królewřkiéy Krzyř/ bo to znák ieft Owczárnie Papielřkiéy *OrzQuin* K2.

»owczarnia parszywych owiec« = *niewierni* (1): Prořbá áby Pan řwe wierne odłáczył z owczarniej pářřzywych owiec. *LubPs* D4 *marg*.

»owczarnia pod jednym pasterzem« (1): iřz [...] wřzytkie narody ludzkie/ Chryřtuřowi zá dziedziřtvo dáne býć [...] / y řtać řię wřzytki iedną owczárniá pod iednym pářterzem miáły. *SkarJedn* 25.

»społeczna owczarnia; społeczność owczarniej« (1;1): racz nas miłóřciwie zachowac wřpołecznořci owczarniej twoiey *RejPs* 109v; *RejPos* 122v.

»řwięta owczarnia« [szyk 8:1] (9): prziláczy cie [*Pan*] s czářem řwym do wierneho řtádá řwego/ thám gdzie řám będzie wiernym á wiecznym pářterzem oney řwiętey owczarniej řwoiey. *RejPos* 124v; A thu iuř ony chore á mdłe á práwie iáko oslepione owieczki řwoie/ raczył zgániáć á przyłęczáć do řiebye/ á do řwięthey owczarniej řwoiey *RejPos* 324, 122v, 124v, 169 [3 r.], 324v; *SkarJedn* 301.

»wieczna owczarnia« (2): A thám iuř řam chce býć iednym pářterzem tey tám řwiętey á wieczney owczarniej řwoiey. *RejPos* 122v, 122v.

»zebranie owczarniej« (1): racz miłóřciwie obiařnic řerca náře aby nas nie zařtal iáko błędnych gdy będzieř raczył brakowac to zebranie owczarniej řwoiey *RejPs* 143v.

Szeregi: »owczarnia, (a, i) Kořciół (krzeřcijański)« [szyk 3:1] (4): Iř kořciół krzeřciáńřki á wierna owczarnia iego/ záwřdy miáła mieć wielkie przeřládowniki řwoie *RejPos* 125; *Skarřyw* 25; *ReszPrz* 94; Owczárnia kořciół Chriřtuřow z Zydow y z Pogánow. *WujNT* Aaaaaa3.

bibl. »(nie) jedna owczarnia, (i, ani) jeden pasterz (a. pastyrz)« = *unum ovile (et) unus pastor* *PolAnt*, *Vulg* [szyk 9:3] (12): *Leop* AAA4v; iř przezeń [*Chryřtusa*] y niewierni řá pořwięćeni á przyłęczeni do ludu iego/ A ktemu iř miáła býć iedną owczárniá y ieden pařtyrz. *BibRadz* I 148v, *Ioann*, 10/16; *RejPos* 122; *CzechRozm* 78; *SkarJedn* 41, 55, 260, 332; *ReszList* 179, 184; *WujNT* *Ioann* 10/16. [Ponadto w połáczeniach szeregowych 2 r.]

»owczarnia i pastwisko« (1): iř Bog lud řwoy pořpolicie owcámi/ owczárniey y pářtwiřká řwe^g názywa? *CzechRozm* 114.

»społeczność a owczarnia« [szyk 4:1] (5): iedno tych owieczek [*szuka Chryřtus*] ktore řie dáleko obládziły od niego/ á z dáleka chodzą około řwięthey owczarniej iego á řpołeczności iego *RejPos* 324v, 124v, 144, 168v, 169.

»stado a owczarnia« (1): áby ktorá [*owieczkę*] odłudził álbo odřtrářzył od řtádá od onego/ á od oney řpołeczney owczarniej Páńřkiey *RejPos* 122v.

»winnica (a. winniczka), (a) owczarnia« (6): [*Chryřtus*] będzie bronił tey wierney winnice řwey/ á owczarniej řwoiey *RejPos* 26v, 23v, 61v, 123 [2 r.], 144.

c) Społeczność religijna inna niř chřeřcijańska (1) :

Szereg: »owczarnia i pasterz« (1): A iáko owce z roznych owczárni y Páfterzow/ pod iednego Páfterzá/ do iedney owczárniey zámknieni [żydzi i pogani] *CzechRozm* 95v.

Synonimy: 1. chlew, obora; 2. stado, trzoda.

Cf [OWCZYNIEC]

JB